

Nooit ophouden met vergeven

Mattheüs 18.15-20

Rev Dr Jos M. Strengholt

Arnhem-Nijmegen 2017

Conflicten in de kerk kunnen verwoestend zijn; ze doen ons persoonlijk pijn en die pijn kan diep gaan. Ze doen ook de hele geloofsgemeenschap pijn. En ze tasten het beeld van Jezus Christus aan, omdat Hij de eigenaar van de kerk is.

Zulke conflicten zijn slecht, maar het is onmogelijk ze te vermijden. Waar mensen dicht bij elkaar leven, werken en samenkomen om God te aanbidden, zal er wrijving zijn.

‘Ijzer scherpt men met ijzer, zo scherpt een man het gezicht van zijn naaste’, lezen we in Spreuken 27.17. Er is wederzijds voordeel wanneer twee stukken ijzer tegen elkaar worden gewreven; de randen worden scherper, waardoor messen beter geschikt worden om te snijden. Maar tijdens dat proces kunnen er heel wat vonken ontstaan.

Wat moeten we doen wanneer de vonken van een conflict alle kanten op vliegen? Hoe gaan we met conflicten om? Het spijt me, maar ik kan u geen volledige uiteenzetting geven over alle aspecten van conflicthantering. Maar op grond van wat Jezus heeft gezegd, kan ik wel enkele richtlijnen geven.

1. Als iemand u pijn heeft gedaan

Als iemand u pijn heeft gedaan, kunnen de woorden van Jezus klinken alsof Hij u eenvoudigweg een methode geeft om degene die u pijn heeft gedaan terecht te wijzen. En alsof Hij u een manier geeft om van iemand af te komen als die persoon niet erkent dat hij ongelijk had en u gelijk.

Maar wanneer wij gekwetst zijn, zijn we niet altijd redelijk. Laten we daarom zorgvuldig luisteren naar wat Jezus te zeggen heeft.

Wat moeten we doen als iemand ons pijn heeft gedaan? Als u het gevoel hebt dat iemand tegen u heeft gezondigd?

Als we het gevoel hebben dat iemand ons slecht heeft behandeld, moeten we niet te lang wachten. Het slechtste wat we kunnen doen, is erover blijven piekeren. Dat kan uw hele denken en leven vergiftigen, totdat u aan niets anders meer kunt denken, omdat u zich persoonlijk gekwetst voelt.

Als iemand u onrecht heeft aangedaan, ga dan eerst persoonlijk naar die persoon toe. Als u een verschil van mening of een conflict met iemand hebt, is de beste manier om het op te lossen een persoonlijk gesprek.

De heilige Johannes Chrysostomus zei hierover iets treffends:

Jezus zegt niet: ‘Beschuldig hem’ of ‘Straf hem’ of ‘Breng hem voor de rechter.’ Hij zegt: ‘Wijs hem terecht.’ Want hij is als het ware bevangen door verdoving, dronken van zijn woede en schande. Wie gezond is, moet naar degene gaan die ziek is.

De kerk is geen museum vol volmaakte mensen, maar een ziekenhuis vol zieke mensen. Als iemand u pijn heeft gedaan, beschouw zijn gedrag dan als een ziekte.

De kerk is als een ziekenhuis, met Jezus als hoofdarts. En wij moeten ons allemaal gedragen als zijn assistenten. Hij wil ons gebruiken om elkaar te genezen, niet om degenen die ons pijn doen met de grond gelijk te maken.

Als een persoonlijk gesprek het probleem niet oplost, kunnen we een stap verder gaan. We kunnen enkele wijze mensen vragen om te bemiddelen. Mensen van buitenaf kunnen u en degene die u pijn heeft gedaan helpen om de kwestie in het juiste licht te zien.

Het inschakelen van getuigen is niet bedoeld als een manier om iemand te bewijzen dat hij een overtreding heeft begaan. Zij zijn geen getuigen van het probleem. Zij zijn erbij als getuigen van uw gesprek met degene die u pijn heeft gedaan. Het is bedoeld om het proces van verzoening te helpen.

Als iemand u pijn heeft gedaan, bent u misschien niet werkelijk gemotiveerd om u met hem te verzoenen. Maar dat is wel de weg van Christus. En het is belangrijk om met elkaar te spreken wanneer enkele wijze en genadige mensen daarbij aanwezig zijn. Zo kan een nieuwe sfeer ontstaan, waarin ten minste een grotere kans bestaat dat we elkaar weer als broeders en zusters aanvaarden en erkennen dat niemand van ons volmaakt is. De aanwezigheid van enkele wijze mensen kan ertoe bijdragen dat mensen weer bij elkaar worden gebracht.

De rabbijnen hadden een wijze uitspraak: 'Oordeel niet alleen, want niemand mag alleen oordelen, behalve Eén, dat is God.'

En als deze poging tot bemiddeling niet tot een oplossing leidt, kan de hele gemeente erbij worden betrokken. Eigenlijk is de hele gemeente er dan al bij betrokken, want als enkele mensen in een gemeente een ernstig probleem hebben, werkt dat gemakkelijk door naar anderen. Gewoonlijk kunnen alle mensen om twee personen heen een ernstig meningsverschil als het ware ruiken.

De laatste stap in het proces van verzoening, waarbij veel meer mensen worden betrokken, is bedoeld om een einde te maken aan het geroddel in de gemeenschap, om de zaak open en bespreekbaar te maken en zo een einde te maken aan de ziekte die het hele lichaam pijn doet.

Onze Heere wil dat Zijn volk één is en verenigd, niet verdeeld en elkaar pijn doend. Zijn advies is daarom: los het op. Niet door naar de rechter te stappen, niet door te proberen het eenvoudigweg te vergeten, niet door het te negeren, maar door met elkaar te spreken.

2. Om dat ene verloren schaap te redden

Het doel van dit proces van tucht, dat wil zeggen van het leren leven als discipelen, is niet om iemand kwijt te raken. Het doel is om iemand te winnen. Jezus zei: 'Maar als uw broeder tegen u gezondigd heeft, ga naar hem toe en wijs hem terecht tussen u en hem alleen; als hij naar u luistert, hebt u uw broeder gewonnen.'

'U hebt hem gewonnen' betekent dat hij voor u verloren was. U kon geen normale christelijke gemeenschap met die persoon hebben. Het doel is het herstel van christelijke liefde, vrede en vreugde.

Dat dit het doel van dit proces is, wordt benadrukt door de context van deze woorden van Jezus. Wanneer zei Hij dit alles?

Luister naar de drie verzen die voorafgaan aan het gedeelte uit Mattheüs dat we samen hebben gelezen:

Wat denkt u: als iemand honderd schapen heeft, en een daarvan afgedwaald is, zal hij niet de negenennegentig andere achterlaten en in de bergen het afgedwaalde gaan zoeken? En als het gebeurt dat hij het vindt, voorwaar, Ik zeg u dat hij zich daarover meer verblijdt dan over de negenennegentig die niet afgedwaald waren. Zo is het ook niet de wil van uw Vader, Die in de hemelen is, dat een van deze kleinen verloren gaat.

De context van het gedeelte over wat we moeten doen wanneer iemand ons pijn heeft gedaan en tegen ons heeft gezondigd, is zorg voor de ander. Het gaat erom iemand terug te winnen die van de goede Herder afdwaalt.

Dit is voor ons zo moeilijk. Want als iemand ons pijn heeft gedaan, is onze reactie meestal, misschien wel altijd, dat we genoegdoening willen. We willen dat onze pijn wordt erkend. We willen dat mensen uit de mond van degene die ons pijn heeft gedaan horen dat hij erkent dat hij ongelijk had.

De kerk is als een ziekenhuis; niemand is volmaakt, we lijden allemaal aan een of andere kwaal. Als iemand u pijn doet en tegen u zondigt, is die persoon ziek en heeft hij zorg nodig.

Jezus zorgt voor dat verloren schaap, zoals Hij ook voor u zorgt. En als uw verlangen is om die andere persoon die u pijn heeft gedaan hard aan te pakken, kunt u zich afvragen of uw houding werkelijk beter is dan die van degene die u pijn heeft gedaan.

In zijn uitleg bij dit gedeelte schreef de heilige Johannes Chrysostomus iets dat wijs is:

De gewonde kan degene zijn die het meest door zijn hartstocht gevangen is genomen. Hij wordt degene die ziek, zwak en gebrekkig is. *Het Evangelie van Mattheüs, preek 60.1.*

Dus ter wille van degene die u pijn heeft gedaan én ter wille van uzelf is het goed om enkele wijze mensen te vragen u te helpen de kwestie op te lossen. Niet om van de ander af te komen en ook niet om te horen te krijgen dat u gelijk hebt en de ander ongelijk, ook al hoopt u misschien op die uitkomst. De wijze broeders die u bij het probleem betreft, behoren wijzer te zijn dan dat.

3. Laat hij voor u zijn als een heiden en een tollenaar

Maar het is niet altijd mogelijk om problemen tussen broeders en zusters op te lossen. Dat is een feit en we zien het vaak genoeg om ons heen. En ik denk dat we allemaal wel mensen kennen die we koste wat het kost zouden vermijden.

Soms gebeurt het dat iemand u werkelijk kwaad heeft gedaan en dat hij of zij dat nooit zal toegeven. Misschien zijn er enkele wijze raadgevers bij betrokken geweest, maar de kwestie is nog steeds niet opgelost.

Misschien is zelfs de hele gemeenschap erbij betrokken geraakt, en nog steeds is het probleem niet opgelost. Als niets helpt, wat moeten we dan doen?

Jezus zegt: 'Als hij ook niet naar de gemeente luistert, laat hij dan voor u als de heiden en de tollenaar zijn.' Soms komt er een punt waarop problemen niet meer kunnen worden opgelost.

Maar wat zegt Mattheüs hier nu eigenlijk?

Ik weet niet zo zeker of Mattheüs ons hier zonder meer het recht geeft om mensen uit de gemeenschap te zetten.

In de eerste plaats, en dat wordt vaak over het hoofd gezien, zegt Jezus niet tegen de kerk, tegen de hele gemeenschap, dat deze man als een heiden of een tollenaar moet worden behandeld. 'Laat hij voor u zijn' is nadrukkelijk gericht aan één persoon. Het enkelvoud van 'u' wordt gebruikt. Het is een boodschap aan de man die zich onrecht aangedaan voelt.

De farizeeën zouden deze woorden op een harde manier hebben opgevat. Voor hen waren de heidenen en de tollenaars de grootste zondaars, die koste wat het kost moesten worden vermeden.

Maar ik denk dat Jezus de woorden 'laat hij voor u, de persoon die onrecht is aangedaan, zijn als een heiden en een tollenaar' gebruikt als een soort raadsel.

Vanaf het begin van Zijn bediening maakte Jezus er een gewoonte van om met tollenaars en zondaars te eten. En Hij vermeed de heidenen niet.

Op een dag vroegen de farizeeën aan de discipelen van Jezus: 'Waarom eet uw Meester met tollenaars en zondaars?'

Jezus antwoordde hun: 'Wie gezond zijn, hebben geen dokter nodig, maar wie ziek zijn.' En vervolgens bestrafte Hij de farizeeën omdat zij geen barmhartigheid toonden.

Wat bedoelt Jezus dan wanneer Hij zegt dat de man die onrecht is aangedaan, na het hele proces van tucht in de kerk de persoon die zich niet bekeert moet behandelen alsof hij een heiden of een tollenaar is?

Wat Jezus zegt, is in feite geen aansporing om de man in de steek te laten. Het is een uitdaging om hem alsnog te winnen door de liefde die zelfs het hardste hart kan raken. Het is niet de uitspraak dat sommige mensen buiten de grenzen van genade vallen; het is de uitspraak dat Jezus Christus niemand als hopeloos heeft beschouwd en dat ook wij dat niet mogen doen.

De man die dit evangelieverhaal heeft opgeschreven, Mattheüs, moet bij het opschrijven van dit alles hebben geglimlacht. U herinnert zich toch wat zijn beroep was voordat hij een volgeling van Jezus werd? Hij was zelf tollenaar geweest.

We mogen mensen nooit afschrijven, zelfs niet nadat zij ons steeds opnieuw pijn hebben gedaan. Er is hoop voor alle mensen en wij moeten Gods instrument zijn om aan alle mensen liefde en vergeving te tonen, zelfs aan degenen die ons pijn hebben gedaan.

En als we in de kerk een conflict met iemand hebben en het niet kunnen oplossen, moeten we voorkomen dat de kerk eronder lijdt en moeten we een einde maken aan het negatieve geroddel in de kerk. Als we degene die ons onrecht heeft aangedaan kunnen behandelen met de liefde die Jezus aan tollenaars heeft getoond, doen we het heel goed. Dan lijken we op Christus.

En pfff... Dit gaat volledig in tegen wat voor ons vanzelfsprekend lijkt. We zouden mensen vermijden die ons leven moeilijk maken. Maar Jezus vraagt ons om in deze wereld te zijn zoals Hij was: voortdurend barmhartigheid en liefde te tonen.

Dit betekent niet dat goed en kwaad niet meer bestaan. Het betekent dat we, nadat we duidelijk hebben vastgesteld wat goed en kwaad is, toch liefde en barmhartigheid blijven tonen. Zoals Jezus zelfs aan het kruis bad voor degenen die Hem kruisigden: 'Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen.'

Geen wonder dat Petrus onmiddellijk vroeg: 'Heere, hoeveel keer zal mijn broeder tegen mij zondigen en ik hem vergeven? Tot zevenmaal toe?'

Jezus was heel duidelijk. Dat proces mag nooit ophouden.

Conclusie

Dus, samenvattend, is mijn advies aan mijzelf en aan u wanneer anderen u pijn hebben gedaan het volgende.

'Word boos, maar zondig niet; laat de zon niet ondergaan over uw boosheid.' Wees snel bereid om met de ander te spreken en kom er samen overheen. Het doel van het gesprek is uw relatie te versterken en de eenheid van de kerk van Christus te dienen.

Als de zaak te moeilijk is, vraag dan enkele wijze mensen om erbij te komen. Zij kunnen u en degene die u pijn heeft gedaan helpen om u met elkaar te verzoenen en een nieuw begin te maken.

Of het helpt niet. Dat is een heel normale mogelijkheid. Maar laat niet toe dat de hele geloofsgemeenschap onder uw conflict lijdt. Maak een einde aan het geroddel in de kerk over uw meningsverschillen. Maak een einde aan iedere vorm van partijdigheid of verdeeldheid.

Het christelijk geloof vraagt om volharding. Toon volharding als u onrecht is aangedaan. Heb lief en vergeef, zoals God ons allen heeft liefgehad, zelfs toen wij nog zondaars waren.

+ In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.